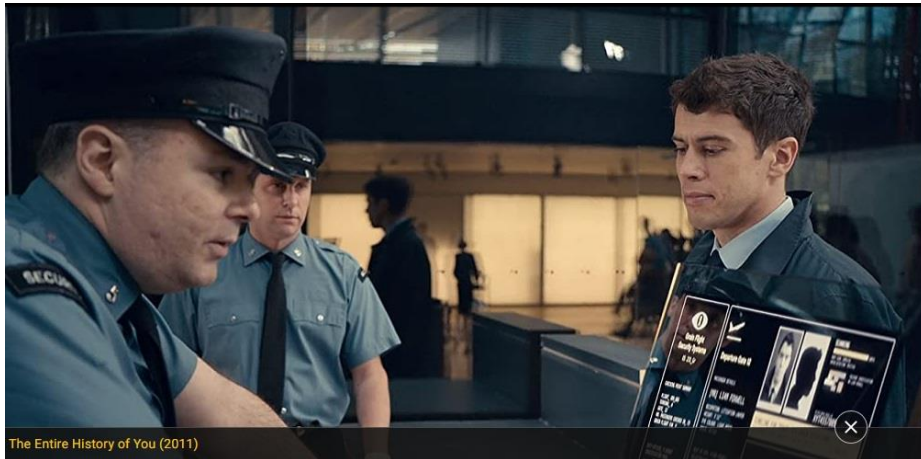

'black mirror; "the entire history of you" (1.sezon 3.bölüm, 2011) filmi eleştirisi

Serhat Özer

"the entire history of you" filminde geçen kişisel kullanımlı bir protez alet ile yüksek çözünürlükte ve göz açısından kayda alınmış görsel-işitsel imgelerin kamusal ve kişisel bellekte dijital olarak istenen şekilde kullanılıp depolanması konusuna ve bunun sosyal ve kişisel ilişkilere etkisine bakış; aletlerdeki görsel kayıtların iş ve kent yaşamını ve yaygınlaştıkça tüm sosyal yapıyı kurgulamasındaki rolü ve bu verilerin günlük ilişkilerdeki kimi paylaşımlarının yarattığı güvensizlikler, mahremiyetin ihlali durumları, ayrıca toplumsal paranoya ve despotikleşmeye katkısının değerlendirilmesi.

Filmi kısaca anlatmak ve bu anlatı içerisinde konuyu değerlendirmek gerekirse şöyle bahsedebiliriz. Filmin zaman akışına göre filmin kahramanlardan Liam biraz kötü giden iş görüşmesinden morali bozuk olarak çıkar ve doğruca havalimanına doğru yola çıkar. Bindiği takside ilk defa seyirci kulağın arkasına yerleştirilmiş bir çip ve bunun özellikleriyle tanışmaya başlar. Bu ten altına yerleştirilmiş impat gözün gördükleri perspektiften oldukça yüksek çözünürlükte dijital görüntü ve ses kaydedebilir. İnsana ekstra güç sağlayan bu protez alet retinasal belleğe geniş imkanlar sağlar. Bu dijital kayıt teknolojisi ayrıca verileri başka aletlere aktarma ve depolamaya imkan sağlar. Bir kısmı çöp haline gelmiş kişisel veri havuzu aylık, günlük ve saatlik istenenilen şekilde kumandayla geriye doğru taranabilmektedir. bu yarı biyonik aletle görüntü kayıtları film ve fotoğraf görüntüsü gibi izleyene dondurma, ileri-geri sarma, zum yapmaya ve başka görüntü yansıtıcılardan izlemeye ve üzerinde kimi analizler yapmaya olanak sağlar. Takside giderken olumsuz geçen iş görüşmesindeki kayda bakar. karşısında oturan hiyerarşik pozisyonu kendisinden yukarda olan kişilerle yaptığı konuşmaları tekrar tekrar izler zum yaparak yüzlerdeki ifade ve mimiklerden durumun önemini değerlendirmeye çalışır. Bu sahnede ayrıca kullandığı hafıza aparatının reklamı çıkar. Bu aparatın günlük hayatta kullanımını oldukça yaygın ve belki zorunlu hale gelmiş olduğu anlaşılır, sıradan işlerde bile kullanılmak üzere şehirdeki çoğu yüzeylerde dijital vizyon kurulmuştur. Günümüz şeffaf ve geniş hacimli mimariye uygun havalimanına girer. güvenlik noktasına vardığında buradaki polis memuru kişisel hafıza kayıtlarını vermesini ister. Güvenlik bilgisayarında kontrol edilmesi için verilerini istenen şekilde aktarıma açar. Filmin bu sahnesinde kişisel mahremiyetin kamu güvenliği adına ihlal edildiğini görürüz.

The Entire History of You (2011)

görsel 1

Evine gitmeden önce daha çok karısının arkadaş çevresi sayılabilecek ve birlikte davetli oldukları bir başka eve misafirlığe gider. Burda karısı ve diğer davetliler onu beklemektedir. Eve girmeden önce normalde hatırlayamadığı ev sakinleriyle tanışma anına ilişkin geçmiş kayıtları inceleme ihtiyacı duyar. Bu sahnede kullanılan bu aletin beyinde belki tembelleşmeye yol açtığı adeta kişilerde kalıcı hafıza olarak aletin biyolojik hafızanın önüne geçtiği hissedilir. Liam evin zilini çalar ve kendisini tanıtır, neşeli ve samimi bir edayla içeri girer aynı şekilde evdekilerden kapıyı açan bir kadın tarafından mesafeli bir samimiyetle içeri alınır. Liamın hafifçe yanaktan öpme hamlesi boşa çıkar ve biraz reddedilmiş ancak bira ikramı ile teselli bulmuş şekilde evin içlerine salano kalabalığa doğru yalnız ilerler. Kalabalıkla tanışma ve biraz şakalaşma sonrası hep birlikte yemeğe oturmak üzere kalkarlar. Biraz geride kalan Liam eşi Fi'yi kendisine doğru çeker ve salondakilerle öncesi nerede tanıştıklarını sorar. Bu sahnede dikkati çeken karısının içtenlikli ve şefkatle onu dudağından öpmesi ve işle ilgili kötü giden gününde teselli vermeye çalışması olayıdır. Ancak iki sevgilinin yemek ortamındaki sohbetle karşılıklı etkileşimleri kötüye gitmeye başlar.

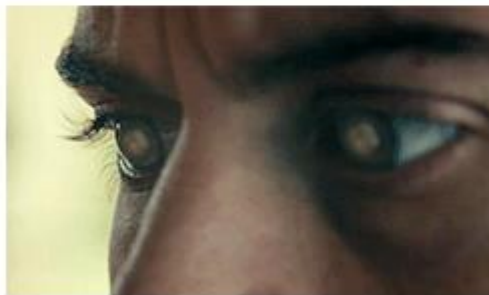
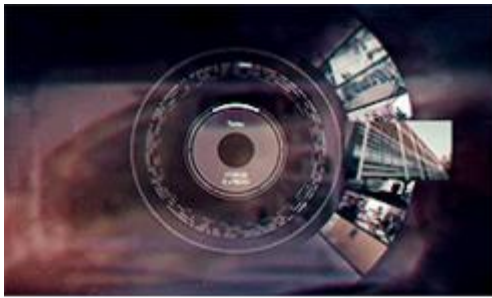
Evin sahibi Jonas ilişkiler üzerine oldukça hicivli ve geniş görüşlü yaklaşımlarıyla sohbeti yemek masasını şenlendirir. İlişkilerde alışıla gelmiş tutumlar üzerine biraz alaysı ve hoppaca konuşmalarını Liam pek kaldıramamış gibidir. Liam sık sık kendince karısının aşırı gülüşleri ve tepkilerini biraz alkolü fazla kaçırması sonucu bastırıldığı kimi duyguları açığa çıkartması olarak algılar ve kendi ilişkisini sorgulamaya başlar. Bu sorgulama sosyal aidiyetlik üzerinden kurulan genel kabul görmüş kurallar ve erdemler üzerinden gelişerek empatik olmaktan çok tek yönlü bir yargılama süreci olarak gelişir. Bu noktadan sonra filmdeki olaylar Liam ve karısı Fi'nin ilişkisinin bir kriminal düzeyde karşılıklı suçlama ve savunma şeklinde seyreder. Liam sevgilisi Fi'nin Jonas ile bir ilişki olduğunu sezinler. Yemek sonrası yol boyunca süren karşılıklı sorgulamalar sık sık hafıza impatından gösterilen videolarla destekli savunma anlatılarıyla devam eder. Gece cinsel ilişkiye girdiklerinde biran ikisi birden birbirinden habersiz farklı anılarını izleyerek alt-benlik durumunda haz ve tatmin olur, birbirlerinin vücutlarını araçsallaştırırlar. Filmde kahramanların karakter özellikleri farklı boyutlarıyla izleyene yansıtılmaya çalışılır.

Kısaca filmdeki kahramanlarımız kendi hafıza cihazından elde edilmiş ses ve görüntüleri detaylı bir inceleme ve analiz ile ilişkilerinin bağlamından kopuk oldukça despotik ve itibarsızlaştırıcı şekilde bu sorguyu sürdürürler. Adeta mimik, davranış, tavır,bakış ve ses tonlaması ve dudak okuyan birer açık yakalayan uzmanlarmış gibi bu işi yaparlar.

Liam iş ve eş hayatını radikal bir şekilde sorgulama girdabına kapılır ve kendi kontrolünü kaybeder. Şüphelerinden emin olmak için Fi'yi itiraf etmeye zorlar. Bu aşamadan sonra Fi kişilik olarak çözülmeye ve mahremiyet alanını kaybetmeye başlar. Kendi seyri içersinde kurulmuş karşılıklı ilişkinin tek yönlü 'aldatıcısı' olarak yıkılan yuvanın kırık parçası olarak sonunda evden sürgün edilmiş olur. Film biraz iş kaybı ve alkol ile cesaretlenen Liam'ın sıradışı saldırganlığının sonuçlarını bize gösterir gibidir. Bu saldırganlık kıskanlıkla başlayıp Fi'nin anılarını zorla görmeye varır. Bununla yetinmeyen Liam misafir olduğu eve giderek Jonas'la kavga etmeye başlar. Bu sahnede dikkati çeken şey biri kavga sırasında altta kalan ve boğazı sıkışan zor durumdaki Jonas'ın yardımına kimsenin gelememesidir. Evde o an sevgilisi vardır. Olaya tanık olan sevgilisi polisi telefonla arar ancak kendisinde hafıza aleti olmadığından tanık olduğu olayı dijital görsel veri olarak polise aktaramaz ve telefon yüzüne kapanır. Liam kavga sonunda Jonas'ın kendi sevgilisiyle olan kayıttaki

anılarını zorla sildirtir. Bazı fotoğraf parçalarından ilişkinin yakın geçmişte olduğunu anlar ve çocuğunun kendisinden olmadığından şüphelenir.

Bu türden kanıt toplama işi filmde sık sık bağlamdan ve sosyal ilişkilerin olağan seyrinden bağımsız, ilişkilerden soyutlayarak değerlendirildiğinde oldukça yıkıcı sonuçlara ve sığ değerlendirmelere yol açabileceği gösterilmiş olunur. Zeten olumsuzlanan bu durum bir süre kontrolünü yitiren ve işi sonuna sonuna kadar zorlayan Liam'ın dramik bir şekilde yalnızlaşmasına, geçmişte yaşanan güzel anıları çöp hafızasına çevirerek hepten dibе vurmasıyla noktalanır. Film herşeyini kaybederek anlamsızlaşmış dünyasından Liam'ın tüm bunlara sebep olan cihazdan kurtulmasıyla biter. Kulağının arkasındaki cihazı banyoda bir metal parçasıyla derisini oyup etini parçalayarak ve oldukça acı çekerek çıkarır. İnsan olarak bir çeşit yükünden kurtulurak hafifler ve artık biraz çekingen, kabullenmeci ve olağan biraz silik karakterine uygun doğasına nihayet eylemlerinin sonuçlarından pişmanlık duyarak geri döner gibidir.

görsel 2